

Datahub / Korpelainen Kerttu

17.6.2019

Julkinen

Datahub seurantaryhmän kokous

Aika 17.6.2019 klo 12.00 - 15.00

Paikka Fingrid Oyj, Lökkisepäntie 21, 00620 Helsinki
nh. Isoniemi

Kutsutut Arto Rajala Työ- ja elinkeinoministeriö
Suvi Lehtinen Energiavirasto
Riina Heinimäki Energiateollisuus ry
Toivo Hurme Paikallisvoima ry
Timo Liiri Fortum Markets Oy
Ville Sihvola Elenia Oy
Yrjö Kujala Oy Turku Energia
Tommi Pyhähuhta Caruna Oy

Pasi Aho (pj) Fingrid Datahub Oy
Kerttu Korpelainen (siht) Fingrid Datahub Oy
Minna Arffman Fingrid Datahub Oy
Lauri Jännes Fingrid Datahub Oy
Fredrik Södö Fingrid Datahub Oy
Pasi Lintunen Fingrid Datahub Oy

Poissa Pasi Kuokkanen Suomen EFi Oy

Käsiteltävät asiat

1 Avaus ja esityslistan hyväksyntä

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.05 ja kävi läpi kokouksen esityslistan. Ryhmäläisillä ei ollut agendaan lisättävää ja esityslista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Käytiin puheenjohtajan johdolla läpi edellisen kokouksen pöytäkirja 13.3.2019. Ryhmästä ei noussut pöytäkirjaan enää kommentteja.

3 Datahub-hankkeen tilannekuva

3.1 Datahub-järjestelmäprojekti

Södö kertoi ryhmälle datahub-järjestelmän totutuksen tilasta. Parhailtaan järjestelmäprojekti etenee aikataulussa osavaiheessa 3. Päivittäin ajetaan regressiotestejä ja tiedetään missä kunnossa kokonaisratkaisu on. Projektin scopea hallitaan muutoksenhallinnan kautta tunnistamalla laajuuteen vaikuttavat tarkennukset. Södö havainnollisti datahubin toteutussuunnitelmaa ja osavaiheiden toteutettuja tietosisältöjä. Södön esitysmateriaali löytyy pöytäkirjan liitteenä.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Lökkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

Ensimmäiset käyttöpaikat datahub-järjestelmään luotiin järjestelmätoimittajien toimesta 21.5. Markkinaosapuolten pilottiryhmän aloituskokous pidettiin 29.5. ja ryhmän seuraava työpaja on 19.6. Ryhmässä mukana ovat Caruna, Fortum, Keravan Energia, Nivos Energia sekä Smart Energiapalvelut. Pilottiryhmä osallistuu muun muassa sertifiointin testiskenaarioiden valmisteluun ja yksityiskohtaisen käyttöönottosuunnitelman pilotointiin. Ryhmässä heräsi kysymys järjestelmätoimittajien edistymisestä yleisesti, koska ensimmäisinä testauksissa onnistuneiden järjestelmätoimittajien ulkopuolelle jäävät asiakkaat muodostavat suuren osan Suomen käyttöpaikoista. Jatkokysymyksenä Södöltä kysyttiin, ovatko järjestelmätoimittajat viestineet järjestelmätoimittajafoorumissa / testauksen yhteydessä suoraan Fingridille, etteivät he pysy datahubin suunnitellussa käyttöönottoaikataulussa? Södö vastasi, että järjestelmätoimittajien testauksessa / järjestelmätoimittajafoorumissa toimittajat eivät ole viestineet myöhästymisestä.

3.2 Tietokonversio

Jännes kertoi ryhmälle tietokonversion viimeisimmän tilanteen. Kesäkuussa on tapahtunut paljon myönteistä kehitystä tietokonversion vaiheen 1 tuloksissa ja 95% osapuolista ovat täyttäneet tietokonversion 1. vaiheen kriteerit. 4 jakeluverkonhaltijaa ja 5 myyntiyhtiötä ovat vielä hylättyjen listalla. Hylättyjen yhtiöiden tilanteen osalta Jännes avasi, että osalla yhtiöistä tietokonversiotyö on hyvin kesken, mutta joukossa on myös loppusuoralla olevia markkinaosapuolia, joilla omien tietojärjestelmäprojektien keskeneräisyys on aiheuttanut viivästyksiä. 1 jakeluverkonhaltija ja 2 myyntiyhtiötä eivät ole vielä edes aloittaneet tietokonversiotyötä. Osa hylättyjen listalla olevista on kertonut odottavansa seuraavaa järjestelmänsä versiopäivitystä ja aikovat toimittaa puuttuvat tiedot ja korjata loput virheet vasta tietokonversion toisessa vaiheessa.

Jännes näytti listauksen tietokonversiopalvelussa esiintyvistä yleisimmistä virheistä. Lista löytyy esitysmateriaalista pöytäkirjan liitteenä. Työryhmässä heräsi kysymys virheiden osuudesta suhteessa kokonaisuuteen? Jännes kommentoi, että tilanne on kehittynyt hyvään suuntaan kokonaisuuden kannalta. Kuluttajan etunimen puuttuminen, joka on yleisin virhe, selittyy suurelta osin poimintatyökalun toimimattomuudella ja sillä että etu- ja sukunimi on tallennettu samaan kenttään toimijoiden järjestelmissä.

Tietokonversion ensimmäisen vaiheen päättymisen jälkeen Fingrid raportoi puutteet Energiavirastolle. Konversiota jatketaan suunnitellun aikataulun mukaisesti. 9 yhtiötä, jotka eivät ole vielä mukana muodostavat pienen osan käyttöpaikoista (n. 5% kaikista käyttöpaikoista). Lopuksi Jännes kertoi lyhyesti tietokonversion 2019-2020 tavoitteista.

3.3 Käyttöönottosuunnitelmat ja toimialan hankkeet – Toimialan valmius?

Lintunen kävi läpi markkinaosapuolten käyttöönottosuunnitelmien tilanteen yhteenvedon. Noin 50 vähittäismyyjää on ilmoittanut lopettavansa toimintansa ennen datahubin käyttöönottoa. Osa näistä ko. myyjistä ovat fuusioitumassa ja suuri osa on toiminut sähkönmyyjänä vain omille käyttöpaikoilleen jakeluverkoissa.

Lintunen kertoi keskeisinä havaintoina markkinaosapuolten suunnitelmiin liittyen, että suunnitelmien teko on ryhdittänyt osapuolten valmistautumista/ tekemistä. Fingridin vastaanottamien suunnitelmien taso vaihtelee paljon ja osa suunnitelmista on vielä kesken-eräisiä. Suunnitelmissa on tukeuduttu vahvasti järjestelmätoimittajiin ja osassa suunnitelmista näkyi, ettei kaikkia edellytettyjä toimenpiteitä ole täysin ymmärretty. Havaintoina

suunnitelmista osiokohtaisesti Lintunen totesi, että projektin organisointi, seuranta sekä koulutus- ja viestintäsuunnitelmat ovat keskimäärin hyvällä tasolla. Toisaalta datahubin käyttöönoton resursointi, aikataulut ja riskeihin varautuminen kuvattu usein vain hyvin ylätasolla. Tietokonversiosuunnitelmien taso on yleisesti ottaen hyvä, mutta testaus- ja sertifiointisuunnitelmien sekä käyttöönoton valmistelutoimien kuvaus on vähäistä tai puuttuu kokonaan. Kommenttina työryhmästä esiin nousi, että koska datahubin Testaus- ja sertifiointisuunnitelma julkaistiin vasta huhtikuussa, on ymmärrettävää että ko. osa-alue on puutteellinen useiden toimijoiden käyttöönottosuunnitelmissa.

Puutteina suunnitelmien osalta esiin nousi, että järjestelmätoimittaja on myöhässä tai mahdollisesti puuttuu vielä kokonaan (suunnitelman on ilmoitettu olevan keskeneräinen ja valmistuvan myöhemmin). GSRN-tunnusten käyttöönoton osalta monella markkinaosa-puolella on vielä epäselvyyttä. Fingrid käy läpi osaltaan tähän liittyvää ohjeistustaan ja tarvittaessa tarkentaa ohjeistusta. Se, että testauksessa ei voida käyttää tuotannon todellista aineistoa vaan ainoastaan synteettistä dataa aiheutti myös puutteita suunnitelmien osalta. Osassa suunnitelmissa ei oltu vastuutettu tietosuoja-asioita, johon ryhmässä heräsi huomio, että ehkä toimijoilla on mennyt Titan kysymyksissä sekaisin GDPR:n mukainen tietosuojavastaava ja tietosuojasta vastaavan –roolit, ja termin väärinymmärrys voisi osaltaan selittää puutteellista vastuutusta.

Lintunen näytti tilanteen toimialan valmiudesta datahubin käyttöönotolle, joka esitettiin myös 4.6. datahub-ajankohtaisseminaarissa. Arvioidut myöhästymiset suhteutettuna jakeluverkonhaltijoiden käyttöpaikkojen määrään näyttävät tilanteen huolestuttavuuden. 25% yhtiöistä on ilmoittanut olevansa myöhässä datahubin suunnitellusta käyttöönotto aikataulusta. Kommenttina esiin nousi, että osassa yhtiöistä datahub-projekti on vielä niin alkuvaiheessa, että nyt saadut vastaukset / tulokset eivät välttämättä kuvaa todellista tilannetta. Ryhmässä nousi esiin kysymys, miten paljon Elhubin käyttöönottoaikataulu viivästyi alkuperäisestä aikataulusta? Lintunen vastasi, että Elhubin käyttöönotto myöhästyi noin 3 vuotta. Tarkempia syitä Elhubin käyttöönoton myöhästymisen taustalla ei ole Fingridillä tiedossa.

Lintunen kävi myös läpi osapuolilta saatuja vastauksia kysymyksittäin, jotka löytyvät esitysmateriaalista pöytäkirjan liitteenä. Keskustelussa esiin nousi osapuolten yhteistyömahdollisuudet niiden yhtiöiden kesken, joilla on sama järjestelmätoimittaja. Kommenttina ryhmästä nousi huomio, että nytkin yhtiöt, joilla sama toimittaja tekevät yhteistyötä. Keskustelussa esitettiin myös näkökulmana, että vaikka järjestelmätuotteen kehitys etenisi aikataulussa tämä ei vielä kerro markkinaosapuolten toimitusprojektien aikataulusta. Työryhmää mietitytti arvioitu kustannusten kasvu per vuosi, mikäli datahubin käyttöönottoa siirretään? Aho kommentoi, että karkeasti arvioituna Fingrid Datahub Oy:n vuosikustannukset olisivat noin 7-8 miljoonaa euroa. Käyttöönoton siirto suunnitellusta ajankohdasta tulisi myös vaikuttamaan CGI:n kanssa solmittuun datahub-järjestelmän toimitusso-pimukseen, jolla on mitä todennäköisemmin myös kustannusvaikutuksia.

Työryhmästä annettiin Fingridin suuntaan palautetta, että versiopäivitysten suuri määrä (4 kertaa vuodessa) aiheuttaa yhtiöissä resurssi ja aikatauluhaasteita ja yhtiöt priorisoivat jo mitä versiopäivityksiä tehdään.

Järjestelmäkehityksen näkökulmasta tulisi huomioida datahub-toiminnallisuuksien priorisointi ja miettiä voitaisiinko yhtiöiden ns. muiden tarvittavien toiminnallisuuksien toteutusta jaksottaa. Kommenttina ryhmästä heräsi, että toiminnallisuuksien priorisointi ei voi

kuitenkaan tarkoittaa sitä, että jotkut keskeiset markkinaprosessit hoidettaisiin manuaalisesti, sillä työn määrä olisi yhtiöille valtava. Myös tilanteessa, jossa yhtiön vanha asiakasjärjestelmä on tiensä päässä ei voida priorisoida datahub-toiminnallisuuksia, sillä järjestelmän toimivuus on varmistettava.

Kommenttina esiin nousi myös, että isoilla toimittajilta löytyy kykyä toimittaa datahub valmiita järjestelmiä ajoissa, ja tilanteessa jossa järjestelmätoimittaja on jo nyt ilmoittanut myöhästytävänsä pitäisi käydä ko. toimittajan kanssa keinoja läpi ja saada toimittaja ymmärtämään tilanne.

4 Keskustelu tilannekuvasta sekä kotitehtävien anto

Puheenjohtaja alusti keskustelua ja pyysi ryhmäläisiä kertomaan, miltä tilannekuva näyttää heidän mielestään ja onko kokonaiskuva riittävä vai puuttuuko näkökulmia/asioita? Miltä toimialan valmius vaikuttaa suhteessa datahubin käyttöönottoon nykyisellä aikataululla?

Ryhmä oli huolestunut tilanteesta. Ehdotettiin, että Fingrid kokoaisi saman pöydän ääreen järjestelmätoimittajat asiakkaineen, jotta saataisiin tarkempaa lisätietoa järjestelmätoimittajien etenemisen todellisesta tilanteesta. Puheenjohtaja kommentoi, että osapuolilla on sopimussuhde järjestelmätoimittajiinsa eikä Fingridillä ole sopimussuhdetta osapuolten toimittajiin. Tämä tarkoittaa, että halu kokoontua on tultava markkinaosapuolilta itseltään. Tarvittaessa Fingrid voi osallistua tapaamisiin ja tuoda näkökulmia koko datahub-hankkeen kannalta. Työryhmässä toivottiin Fingridin edistävän avointa keskustelua ja markkinaosapuolten ja heidän järjestelmätoimittajiensa kanssa.

Yhtenä kommenttina esiin nousi, että tuotannon kopiointi testiympäristöön tietokonversion vaatimusten mukaisesti on hyvin työlästä suurilla yhtiöillä. Esitettiin kysymys, onko tietokonversiossa mahdollista käyttää testiympäristöä? Jännes kommentoi, että tietokonversiosuunnitelman mukaisesti tietokonversiossa tulee käyttää tuotantojärjestelmää tai tuotantojärjestelmää vastaavaa ajantasaista aineistoa. Ryhmää mietitytti myös jäävätkö pienemmät yhtiöt järjestelmätoimituksissa isojen jalkoihin. Tietokonversion aikataulussa eteneminen toisaalta antaa myös positiivisia signaaleja. Avainasemassa nähtiin olevan viestintä seurauksista, mitä suunnitellusta käyttöönotosta myöhästymisen tarkoittaisi. Keskustelussa pohdintaa aiheutti, mitä eväitä osapuolilla on painostaa järjestelmätoimittajiaan. Valvovan viranomaisen näkökulmasta tilanne on haasteellinen, sillä vain markkinaosapuolia on mahdollista sanktioida eikä sanktioita voida määrätä järjestelmätoimittajille.

Keskeisenä näkökulmana tulee huomioida, että kyseessä on myös poliittisella tasolla merkittävällä hanke. Mikäli hanke viivästyy kansantaloudelliset tappiot ovat merkittävät ja esim. vuoden viivästys tarkoittaisi laskettujen hyötyjen menettämistä. Ryhmän enemmistön näkemys oli, että lähtökohtaisesti suunnitellusta käyttöönottoaikataulusta tulee pitää kiinni. Kaikki toimijat ovat samassa veneessä ja yhteiset ponnistukset tässä vaiheessa näkyvät varmasti myöhemmin. Kommentteina esiin nousi, ettei ole hyväksyttävää luovuttaa kaksi vuotta ennen suunniteltua käyttöönottopäivää, vaan nyt tulee kartoittaa keinot, joilla päästään eteenpäin suunnitellussa aikataulussa.

Ryhmässä mietittiin toimialan mahdollisuuksia yhteistyöhön järjestelmähankkeissaan, ja olisiko mahdollisen ulkopuolisen avun käyttäminen projekteissa mahdollista. Puheenjohtaja kysyi myös näkemystä etujärjestöjen tuesta jäsenistölleen datahub-asioissa. Ryhmä-

läiset kommentoivat, että järjestelmätoimittajilla on jo ryhmiä asiakkailleen ja tämän tyyppistä foorumia kannattaisi kaikkien varmasti hyödyntää. Nähtiin että myös myyntiyhtiöiden näkökulmasta mahdollisuuksia yhteistyöhön löytyy standardiprosessien osalta. Etujärjestöt tarjoavat jäsenistölleen lähinnä viestinnällistä tukea.

Fingridin toimialan kanssa yhteistyössä tehty markkinaosapuolten käyttöönottosuunnitelman ohjeistus sekä Tittaan toteutettu seurantatyökalu saivat kiitosta. Ryhmässä toivottiin saman tyyppistä vaiheistusta etenemisen tueksi myös jatkossa. Tärkeänä nähtiin, että järjestelmätoimittajat osallistettaisiin entistä vahvemmin projektiin, sillä toimittajafoorumin ei nähty olevan riittävä tapa toimijoiden hankkeeseen osallistamisessa. Toimittajilta on tullut asiakkaiden suuntaan myös viestiä, että he haluaisivat päästä mukaan datahub prosessin kehittämiseen.

Ryhmässä mietittiin datahub toiminnallisuuden priorisointia toimialan projekteissa (datahubin toiminnallisuudet vs. kaikki halutut toiminnallisuudet). Puheenjohtaja antoi esimerkkinä toiminnallisuuksista, jotka eivät ole datahub toiminnallisuuksia esim. myyntiyhtiön järjestelmässä asiakkuuden hallintaan / kampanjatyökaluihin liittyvät toiminnallisuudet. Keskustelussa esiin nousi ehdotus pohtia myös voitaisiinko jotain datahub version 1.0 toiminnallisuuksia keventää ja ottaa käyttöön vasta versiossa 2.0.

Esimerkkeinä:

- Harvinaiset käyttötapaukset hoidettaisiin aluksi vain käyttöliittymän kautta
- Valtuutukset, laskurivitetöiden välitys ja tietyt taseselvityssanommat (osapuolet pystyvät hakemaan taseselvitystietoa datahubista) siirrettäisiin seuraavaan datahub versioon
- GSRN-tunnuksen käyttöönotto siirrettäisiin seuraavaan datahub versioon

GSRN -tunnuksiin siirtyminen on jakeluverkonhaltijan näkökulmasta laaja muutos, joka voi vaikuttaa useisiin yhtiön järjestelmiin. Kommentoija näki tarpeelliseksi vertailla viivästyksen kustannuksia suhteutettuna hyötyihin jos ko. toiminnallisuuden toteutus jätettäisiin seuraaviin datahubin versioihin.

Ryhmässä nousi esiin kysymys päätöksestä käyttää testauksessa synteettistä dataa? Puheenjohtaja vastasi, että päätöksen taustalla on tietoturvan ja yksityisyyden suojan takaminen (GDPR). Fingrid Datahub on laatinut perustelumuiston synteettisen datan käytöstä, joka on osapuolten käytettävissä.

Varttitase ja sen tuomat reunaehdot tulee myös osaltaan huomioida. Varttitaseen käyttöönotto on julkistetussa ja lausunnoilla olevan Road Mapin mukaisesti Q4/2022.

Ryhmässä mietittiin, mitä mahdollisuuksia käyttöönottoasetuksen kautta olisi edistää tilannetta oikeaan suuntaan. Ensimmäisenä alan on mietittävä yhdessä, miten taustalla olevat ongelmat saadaan ratkottua. Sanktioita ei voida asettaa suoraan järjestelmätoimittajille, mutta painetta järjestelmätoimittajien suuntaan voidaan luoda käyttöönotto ajankohdan asettamisella. Kommenttina ryhmästä nousi, että yhtiöt ovat hankalassa asemassa, jos oma järjestelmätoimittaja ei toimita toimitussopimuksen mukaisesti koska myöskään mahdollisuutta löytää uutta toimituskykyistä toimittajaa ei ole. Ensimmäinen prosessi Energiavirastolta on käynnistetty niille, jotka eivät ole toimittaneet käyttöönotto-suunnitelmaansa. Energiaviraston tiedotuksen nähtiin olevan myös tärkeässä asemassa, jotta tilanteen vakavuus tulee selkeästi ilmi.

Datahub / Korpelainen Kerttu

17.6.2019

Julkinen

Ryhmäläiset kysyivät, onko toimittaja/asiakkaat keskusteluja tulossa Fingridin fasili-toimana? Puheenjohtaja kertoi, että asiakasyhtiöiden pyynnöstä tapaamisia on tulossa.

Puheenjohtaja kysyi ryhmältä, kuinka haastava mahdollisen uuden tavoiteaikataulun tulisi olla? Tilanne nähtiin haastava ja lähtökohtaisesti tässä vaiheessa aikataulun muutoksen ei nähty auttavan. Olisi löydettävä uudet keinot ja työskentelytavat, joilla aikatauluun päästäisiin ja millä edellytyksillä aikataulu pidettäisiin.

5 Kotitehtävät

Puheenjohtaja antoi työryhmälle kotitehtäväksi pohtia yhtiöissään / tahoillaan kysymyksiä muun muassa syistä ja keinoista datahubin käyttöönoton aikataulussa pysymiseksi. Kotitehtävän palautuksen deadline on 15.8. ja kysymysten vastauksiin palataan elokuun kokouksessa 27.8.

6 Seuraava kokous

Seurantaryhmän seuraava kokous on 27.8.2019 klo 12.00 - 15.00
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Liitteet Esitysmateriaali

Jakelu Datahub seurantaryhmä
Fredrik Södö
Minna Arffman
Lauri Jännes
Pasi Lintunen